

B9-0500/2023

8.12.2023

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Tarybos ir Komisijos pareiškimų

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

Kopenhagos kriterijų 30-metis – tolesnio postūmio ES plėtros politikai
suteikimas
(2023/2987(RSP))

**Dacian Cioloș, Dacian Cioloș, Petras Auštrevičius, Nicola Beer, Bernard
Guetta, Vlad Gheorghe, Nathalie Loiseau, Karen Melchior, Javier Nart,
Dragoș Pîslaru, María Soraya Rodríguez Ramos, Ramona Strugariu,
Dragoș Tudorache, Hilde Vautmans**
RENEW frakcijos vardu

Kopenhagos kriterijų 30-metis – tolesnio postūmio ES plėtros politikai suteikimas (2023/2987(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas dėl ES plėtros, Vakarų Balkanų ir Rytų Europos šalių,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį, 7 ir 49 straipsnius, ir į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką,
- atsižvelgdamas į 1993 m. birželio 21 ir 22 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Kopenhagoje pirmininkavusios šalies išvadas, kurios dar vadinamos Kopenhagos kriterijais,
- atsižvelgdamas į 1997 m. balandžio 29–30 d. vykusio Bendrųjų reikalų tarybos posėdžio išvadas dėl sąlygų taikymo siekiant parengti nuoseklią ES santykių su Vakarų Balkanų regiono šalimis strategiją,
- atsižvelgdamas į 2003 m. birželio 21 d. Salonikuose surengtame ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikime paskelbtą deklaraciją dėl Vakarų Balkanų šalių stojimo į ES perspektyvos,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 23 d. rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl naujos ES plėtros strategijos¹,
- atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 22 d. rezoliuciją dėl Europos Parlamento pasiūlymų dėl Sutarčių keitimo²,
- atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2022 m. birželio 23 ir 24 d. bei 2023 m. birželio 29 ir 30 d. išvadas,
- atsižvelgdamas į 2016 m. Visuotinę ES strategiją, kurioje nurodoma, kad patikima plėtros politika – tai strateginė investicija į Europos saugumą ir klestėjimą, ir ja jau labai prisidėta prie taikos regionuose, kuriuos anksčiau draskė karai,
- atsižvelgdamas į pamatinius Europos Sąjungos principus, įskaitant įsipareigojimą užtikrinti demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms,

¹ OL C 167, 2023 5 11, p. 105.

² Priimti tekstai, P9_TA(2023)0427.

- atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 28 d. Ukrainos paraišką dėl narystės ES ir į tai, kad 2022 m. birželio 23 d. Europos Vadovų Taryba jai suteikė šalies kandidatės statusą,
 - atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „2023 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2023)0690),
 - atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi plėtra yra viena sėkmingiausių Sąjungos politikos sričių, apimanti strategines, į ateitį orientuotas geopolitines investicijas į taiką, saugumą, stabilumą, bendradarbiavimą ir gerovę Europos žemyne;
 - B. kadangi prieš daugiau kaip 30 metų, 1993 m. birželio 21–22 d., tuometiniai dvylika ES valstybių ir vyriausybės vadovų susitiko Kopenhagoje ir patvirtino narystės ES kriterijų, įskaitant demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių, rinkos ekonomikos ir gebėjimo veiksmingai įgyvendinti ES *acquis* kriterijus, rinkinį;
 - C. kadangi Sąjunga grindžiama demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis, kurios yra Kopenhagos kriterijų dalis ir kurių visos valstybės narės privalo visada laikytis; kadangi ES teisinės valstybės mechanizmas buvo sukurtas siekiant užtikrinti veiksmingą ir nuoseklią teisinės valstybės principo apsaugą visose valstybėse narėse;
 - D. kadangi plėtra yra visiems naudingas procesas, kuriuo veiksmingai skatinamos visapusiškos reformos ir demokratiniai pokyčiai šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse; kadangi ankstesni plėtros etapai sėkmingai sustiprino bendrąją rinką, paskatino ekonomikos augimą ir sutvirtino ES įtaką pasaulyje;
 - E. kadangi ES turi pasimokyti svarbių dalykų iš ankstesnių plėtros etapų, iš kurių matyti, kad reikia nustatyti griežtesnes sąlygas, reikalauti visapusiškai įgyvendinti reformas, taikyti veiksmingus stebėsenos mechanizmus ir užtikrinti, kad šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių pozicija visiškai derėtų su ES užsienio ir saugumo politikos tikslais ir veiksmais;
 - F. kadangi ES plėtra ir ES tvirtėjimas yra lygiagretūs procesai ir labai svarbu, kad jie vyktų kartu; kadangi ES valdymo struktūrų reforma, įskaitant sprendimų priėmimo procedūrų supaprastinimą, reikalinga jau dabartinės sudėties ES ir tokia reforma yra būtina išankstinė sąlyga tinkamam ir efektyviam išsiplėtusios Europos Sąjungos veikimui užtikrinti; kadangi reformuota ir geriau veikianti ES yra naudinga tiek dabartinėms, tiek būsimoms valstybėms narėms;
 - G. kadangi Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą labai pakeitė geopolitinę padėtį ir suteikė naują geostrateginę reikšmę Europos Sąjungos plėtrai, dar labiau sustiprindama ES plėtros politikos, kaip strateginės priemonės taikai, saugumui, stabilumui, bendradarbiavimui ir demokratinėms vertybėms Europos žemyne apsaugoti ir skatinti, svarbą ir skubumą;
 - H. kadangi plėtros politikos patikimumas ir veiksmingumas priklauso nuo šalių kandidačių veiksmingos politinės valios ir įsipareigojimo, taip pat nuo ES gebėjimo užtikrinti sąžiningą, griežtą ir skaidrų stojimo procesą, kartu pripažįstant unikalias kiekvienos

šalis kandidatės aplinkybes ir individualią pažangą; kadangi tai turėtų apimti didelį dėmesį pagrindiniams klausimams – teisei valstybei, demokratiniam standartams, pagrindinėms teisėms ir laisvėms bei ekonominėms reformoms, taip pat užsienio politikos suderinimą ir orientavimą saugumo klausimais, palaipsniui įtraukiant šalis kandidates į įvairius ES sektorius, kad būtų išlaikytas reformų tempas ir piliečiai galėtų iš anksto pamatyti plėtros naudą; kadangi, siekiant sustiprinti proceso patikimumą, tą laipsnišką ir sektoriinį įtraukimą turėtų būti galima atšaukti, jei nebūtų daroma pažangos;

- I. kadangi stojimo derybose turėtų būti atsižvelgiama į vykstančius svarstymus dėl ES politikos ateities, kad šalių kandidačių įgyvendinamos reformos būtų nuoseklios ir padėtų joms tinkamai pasirengti ilgalaikiai ES politikos perspektyvai;
- J. kadangi veiksmingas ir nuolatinis bendravimas su ES valstybių narių ir šalių kandidačių piliečiais ir jų informavimas yra labai svarbūs siekiant išlaikyti visuomenės paramą plėtros procesui;
- K. kadangi ES pajėgumai spręsti tokius uždavinius kaip klimato kaita, kibernetinio saugumo rizika ir grėsmės visuomenės sveikatai būtų sustiprinti integruojant šalis kandidates į Europos politikos sistemą;
 1. reiškia tvirtą įsipareigojimą vykdyti plėtros politiką kaip pagrindinę priemonę taikai, saugumui, stabilumui, bendradarbiavimui ir bendroms vertybėms Europoje skatinti, taip pat laikytis Kopenhagos kriterijų, kurie yra pagrindinis narystės ES kriterijų rinkinys;
 2. dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą siekti šalių kandidačių narystės ES ateityje; mano, kad ES plėtra būtų geostrateginė investicija į vieningą ir stiprią Europą;
 3. palankiai vertina Komisijos 2023 m. plėtros dokumentų rinkinį ir teigiamą Komisijos rekomendaciją pradėti stojimo derybas su Ukraina ir Moldovos Respublika; ragina Europos Vadovų Tarybą sekti šiuo pavyzdžiu ir 2023 m. gruodžio mėn. susitikime nuspręsti pradėti stojimo derybas su šiomis dviem šalimis; palankiai vertina šalių kandidačių valdžios institucijų pastangas daryti pažangą įgyvendinant reformų darbotvarkę ir ragina jas dar labiau sustiprinti pastangas siekiant narystės ES, laikantis Komisijos rekomendacijų;
 4. ragina ES ir jos valstybes nares stiprinti ES gebėjimą veikti – šiuo tikslu reikėtų reformuoti sprendimų priėmimą, be kita ko, nustatant balsavimą kvalifikuota balsų dauguma, ir užtikrinti veiksmingą visos išsiplėtusios Sąjungos veikimą, tuo pat metu vykdant stojimo derybas su šalimis kandidatėmis, kad ES būtų pasirengusi per pagrįstą laikotarpį priimti naujas nares; ragina ES valstybes nares vesti išsamų ir įtraukų dialogą, kad būtų suderinti skirtumai tarp plėtrą remiančių ir plėtrai nelinkusių pritarti valstybių, skatinant pasiekti bendrą sutarimą, kuriuo pripažįstama, kad reikia tiek plėtros, tiek Sutarčių reformos;
 5. pabrėžia, kad stojimas į ES visada turi būti nuopelnais grindžiama procedūra, pagal kurią kiekviena šalis kandidatė vertinama atsižvelgiant į jos nuopelnus, kad atitiktų Kopenhagos kriterijus, ypač tuos, kuriais siekiama užtikrinti visapusišką pagarbą žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei; pabrėžia absoliutų prioritetą visose šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse stiprinti teisinę valstybę – tai tebėra viena iš svarbiausių narystės ES sąlygų, siekiant užtikrinti, kad ES plėtra

stiprintų, o ne silpnintų ES ir jos bendrąją rinką;

6. ragina Komisiją užtikrinti nuolatinį stojimo proceso veiksmingumą, sąžiningumą ir skaidrumą, be kita ko, vertinant kandidatų pažangą siekiant atitikti Kopenhagos kriterijus;
7. pakartoja savo raginimą Komisijai oficialiai įvertinti narystės siekiančias šalis pagal ES teisinės valstybės mechanizmą, siekiant susidaryti objektyvų ir aiškų vaizdą apie dabartinę padėtį, kad būtų galima užkirsti kelią nuolatiniam pažangos trūkumui, dideliems trūkumams ir regresui; tuo pat metu dar kartą ragina Komisiją tiesiogiai susieti metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, be kitų šaltinių, su teisinės valstybės sąlygų mechanizmu;
8. yra tvirtai įsitikinęs, kad suderinimas su ES užsienio ir saugumo politikos tikslais ir veiksmais yra esminė būtinybė šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms; ragina ES ir jos valstybes nares paspartinti šalių, kurios rodo strateginę kryptį ir tvirtą įsipareigojimą vykdyti su ES susijusias reformas, įtvirtinti demokratiją, laikytis pagrindinių vertybių ir suderinti užsienio bei saugumo politiką, integraciją;
9. ragina ES ir jos valstybes nares aktyviai dalyvauti sprendžiant konfliktus ir skatinant gerus kaimyninius santykius Vakarų Balkanuose ir Rytų partnerystės regione ir toliau proaktyviai dalyvauti sprendžiant neišspręstus dvišalius klausimus ir skatinant šalių kandidačių regioninį bendradarbiavimą;
10. pakartoja savo raginimą išplėtoti novatorišką, papildomą ir lanksčią esamų susitarimų, pvz., asociacijos susitarimų, įgyvendinimo ir derybų dėl narystės proceso sąveiką, kad šalys kandidatės galėtų laipsniškai integruotis į ES bendrąją rinką, – visa tai turi būti grindžiama prioritetinių veiksmų planu ir atitinkamomis sektorinėmis programomis bei sąlygų naudotis reikiama ES fondais sudarymu, kad šalių kandidačių piliečiai jau proceso metu, o ne tik jam pasibaigus, galėtų naudotis stojimo į ES teikiamais privalumais; mano, kad šį laipsnišką prijungimą prie ES fondų ir programų turi būti galima atšaukti, jei šalis kandidatė nevykdytų savo įsipareigojimų;
11. ragina Komisiją pritaikyti stojimo derybas, kad būtų atsižvelgta į vykstančius svarstymus ir ilgalaikes ES politikos reformų perspektyvas;
12. ragina Komisiją išnagrinėti novatoriškus bendradarbiavimo su šalimis kandidatėmis mechanizmus, įskaitant bendras investicijų iniciatyvas, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje ir mainus švietimo srityje, siekiant spręsti bendras problemas;
13. ragina ES ir jos valstybes nares gerokai padidinti visuomenės dalyvavimo mastą ir stiprinti strateginės komunikacijos pastangas siekiant įtraukti tiek ES valstybių narių, tiek šalių kandidačių piliečius ir juos informuoti apie plėtros politikos naudą ir iššūkius; ragina narystės siekiančių šalių valdžios institucijas visapusiškai prisidėti prie šių pastangų;
14. ragina ES ir jos valstybes nares toliau remti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą ir žiniasklaidos nepriklausomumą bei pilietinę visuomenę šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, taip pat remti jų kovą su manipuliavimu informacija ir užsienio piktavališku kišimusi, kad būtų stiprinamos demokratinės

institucijos ir vertybės;

15. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir narystės siekiančių šalių vyriausybėms ir parlamentams.